

SZ Pardubic), olšina JV rybníka Matka, tlející bříza, asi 210 m n.m., 14.8.2001 leg. I. Marková, herb. I. Marková. Nové lokality invadujícího druhu.

Plagiothecium undulatum (Hedw.) B.S.G. – Česká rep.: Vráž u Písku, v listnatém lese 0,75 km ZJZ zámku, 470 m n.m., 9.11.1987 leg. I. Novotný, BRNM. – Tamtéž, na hlíně příkopu u lesní silnice 2 km JZZ zámku, 520 m n.m., 17.3. 2002, leg. I. Novotný, BRNM. V horských oblastech je tento druh hojný a jeho výskyt je na lokalitách obvykle masový. Tato lokalita se nachází asi 45 km od nejbližších vymapovaných lokalit (JZZ - Zdebořice, JVV - Borkovice, cf. Pospíšil 1976). Populace je zde málo početná. Výskyt druhu v podhorských oblastech zasluhuje další pozornosti, je zde hojnější, než by bylo možné předpokládat vzhledem k jeho celkové fytogeografické charakteristice. Jeho výskyt je zřejmě spojen s mikromigracemi a ověřování jeho výskytu tak může být poněkud obtížnější i v horských oblastech.

Porella arboris-vitae (With.) Grolle – Česká rep.: Moravský kras, 5,75 km VSV kostela v obci Blansko, Pustý žleb, mezi Čertovou brankou a Čertovou kazatelnou, na vápencové skalce, asi 380 m n.m., VII. 2001, leg. S. Kubešová, herb. S. Kubešová. Recentní nález druhu, který je patrně shodný s údajem Kadmuse z r. 1861.

Ptilium crista-castrensis (Hedw.) De Not. – Česká rep.: Českomoravská vrchovina, Žďár n. Sázavou, NPR Radostínské rašeliniště, asi 3 km JVJ kostela v obci Vojnův Městec, na zemi v borovém lesíku, 618–622 m n.m., 19.10.2001, leg. S. Kubešová, herb. S. Kubešová.

Scapania aspera H.Bern. – Česká rep.: Moravský kras, asi 4,5 km V kostela v obci Blansko, horní část svahu mezi skalisky Hanák a Prasečí ucho, na vápencové suti, asi 400 m n.m., 49°21'40" N, 16°42'23" E, 7.2001, leg. S. Kubešová, herb. S. Kubešová. Pravděpodobně ověření šífeji udané lokalitě A. Vězdy z r. 1947.

ZPRÁVY ZE SEKCE

15. bryolichenologické dny: Velemin, 23.-26.9.2002

Letošní podzimní setkání je plánováno ve dnech pondělí-čtvrtek na terénní stanici PřF UK ve Velemině v Českém Středohoří. Kapacita ubytování je 20 osob na lůžkách. Další zájemci se musí spokojit se skromnějšími podmínkami (karimatka, spacák, při účasti nad 30 osob stan nutnosti). Plánované exkurze povedou na vrchy Milešovku, Lovoš, Boreč. **Závazné přihlášky** zaslejte na adresu Zdeňka Soldána (sold@natur.cuni.cz) **nejpozději do 25.8.** (apelujeme na skutečné přihlášení, vzhledem k omezené kapacitě ubytování). Přesné informace budou před začátkem akce zaslány přihlášeným zájemcům.

Volby

Letošním rokem končí mandát výboru sekce, který vykonával funkci od r. 1998. Na podzim proto proběhne příprava voleb, které se uskuteční korespondenčně v závěru roku. Tentokrát budou volby velmi významné, protože dojde k výrazné obměně. J. Liška jako předseda a Z. Soldán jako sekretář totiž vykonávali své funkce po dvě funkční období, což je maximum povolené jednacím řádem naší sekce. Po deseti letech tak končí tandem Liška-Soldán. Jistě je dobře, že se dostane prostor nové energii, novým předstávám a novým impulsům, které rozvinou a obohatí činnost naší sekce. Věnujte proto volbám náležitou pozornost, a to jak svou účastí, tak i velkou péčí při výběru kandidátů.

Technicky bude příprava voleb znamenat návrh kandidátky, který vytvoří odstupující výbor. Tento návrh bude doplněn o další navržené členy a definitivní kandidátka bude vytvořena na výročním zasedání v rámci podzimních 15. bryologicko-lichenologických dnů. Návrhy je možno zasílat i písemně či elektronickou poštou. Podle jednacího řádu však funkcionáři sekce mohou být pouze členové České botanické společnosti a z logických důvodů musejí se svou kandidaturou souhlasit. Na výročním zasedání bude rovněž zvolena volební komise, která se ujme vlastní organizace voleb.

J. Liška

Ohlédnutí

U příležitosti desetiletého výročí založení naší sekce a zároveň konce působení druhého výboru sekce (1993-97) bylo publikováno zhodnocení dosavadní činnosti (viz Bryonora 20: 3). Na tomto místě bych se proto ohlédl za obdobím činnosti třetího výboru sekce (1998-2002).

Hlavní nástin činnosti sekce se vytvořil již během prvních let působení sekce. Současný výbor si proto kladl za cíl udržet dosavadní aktivity, dotáhnout některé věci a zároveň podchytit další zájemce o obor, rozšířit členskou základnu a najít lidi, kteří by byli ochotni a měli elán se zapojit do činnosti naší sekce.

Hlavními akcemi jsou každoročně jarní a podzimní setkání s exkurzemi. Jejich přípravy i celé organizace se ujímají dobrovolníci z řad členů. Udržet tyto akce se právě díky nabízejícím se organizátorům daří, někdy se však shodou okolností setkání zajistí se značným vypětím. Velký dík patří všem, kteří se organizace v minulosti ujali a pomohli. Je velmi potěšitelné, že takto aktivní byli i studenti. Ne všichni členové ale byli ochotni obětovat určitý čas a převzít na sebe odpovědnost; o to větší dík náleží těm členům, kteří se podíleli na organizaci i vícekrát. Velmi dobrá je, že se daří udržet mezinárodní účast na našich setkáních, a to nejen našich členů a přátel ze Slovenska, ale rozšířit i o kolegy z dalších zemí, především Polska a Rakouska (velká zásluha Z. Palice!).

Další tradiční a více méně pravidelnou akcí bylo pořádání určovacích kursů různé úrovně. Bohužel, tato činnost nyní ustupuje a bylo by dobré tuto tradici oživit.

Velmi důležitým cílem je publikování nálezů, poznatků a informací. Především publikování seznámá nalezenejch taxonů na exkurzích během jarních a podzimních setkání je velmi záslužné a svého docenění jistě dojde především v budoucnosti. Zároveň je důležitým materiálem pro ochranu přírody, regionální muzeum aj., jejichž pracovníci často se našich akcí účastnili a sami nám v mnohém pomohli. Bryologům se pravidelně daří najít organizátory a sestavovatele takových soupisů. Bohužel lichenologové v tomto velmi zaostávají; je to velká škoda a beru to i jako svůj neúspěch. Podobný význam má i rubrika zajímavé nálezy, která je rovněž nedocena především ze strany lichenologů a případná změna její konkrétní podoby také může být tématem k diskusi na podzimních bryologicko-lichenologických dnech.

Pozvolna se mění i tvář našeho zpravodaje Bryonora a doufáme, že poslední změna je k lepšímu.

S kvalitnější vnější úpravou by ovšem bylo velmi dobré zkvalitnit i náplň. Bohužel se nedaří mít zásobu odborných článků, z kterých by bylo možné vybírat. Naopak články se daří zajistit a vpravdě od autorů vyprosit či vlastnoručně vypořít dávno za uzávěrkou nebo – zejména v poslední době – i za předpokládaným termínem vyjít zpravodaje. To je věc, která nás nejvíce mrzí a nejvíce trápí. Navíc, volba typů článků, co se jejich obsahu a odbornosti týče, je také častým předmětem kuloárových diskusí a bylo by vhodné se o vaše konkrétní představy podělit na podzimním setkání. Bohužel i informativní část zpravodaje Bryonora by si zasloužila aktivnější servis ze strany členů. Nejen informace o akcích, literatuře či zajímavostech z oboru, ale především se nezdařilo plně uvést v život založenou rubriku o probíhajících či ukončených projektech. Rovněž rubrika zajímavých a užitečných stránek na internetu by jistě mohla být bohatší.

V neposlední řadě je třeba připomenout poměrně nový jev. Přestože každý rok se sekce rozroste o několik nových členů, celkový počet členů sekce stagnuje nebo i klesá. Příčinou je každoroční úbytek nemalého počtu členů – a to nikoli vystoupením, ale díky nezaplacení členských příspěvků i po urgenci.

Podářilo se prezentovat naši sekci a její činnost na internetu v rámci stránek ČBS. Zatím pouze v české verzi, a to ještě část ze zamýšlené prezentace. Navíc aktualizace se nedaří tak, jak bychom si přáli.

Kromě odpovědnosti za chod sekce a zajištění organizátorů akcí jsou tu ještě další povinnosti výboru sekce. Je to jednak kontakt s naší mateřskou organizací, především sekretariátem a hlavním výborem České botanické společnosti a povinnost odevzdat výroční zprávu o činnosti. Vedle toho také kontakt s dalšími bryologickými a lichenologickými společnostmi v zahraničí, informace o naší činnosti a výměna zpravodaje Bryonora s podobnými publikacemi zahraničními.

Toto mějte na paměti při navrhování a zejména výběru kandidátů na funkce ve výboru naší sekce.

J. Liška

Krátká zpráva o jarním setkání

Na jaře tohoto roku, přesněji ve dnech od 11. do 14. dubna, se uskutečnila mezinárodní akce obrovského rozsahu na utajeném a těžko přístupném terénním středisku CHKO Třeboňsko v Hajnici poblíž Chlumu u Třeboně. Akce proběhla pod krycím názvem **9. jarní setkání** a zúčastnilo se jí přibližně 37 Čechů, 7 Poláků, 1 Slovenka a 1 Rakušan. Soustředění výborně naplánovali a zajistili Láďa Rektoris a Zdeněk Palice, ku pomoci byli „šťastní“ majitelé dopravních prostředků, kteří se obětavě zúčastňovali všech hromadných i utajovaných přesunů osob a materiálu.

Terénní průzkum proběhl ve čtvrtek a v pátek na lokalitách v okolí Hajnice, odváznější lichenologové se při sběru a fotografování dostali až do nejvyšších partií v okolí a pokořili skalnatou kótu 610 m v rezervaci Fabián. Bryologové prozkoumali lokality Losí blato, Staré jezero a Vizír. Sobotní dopoledne bylo vyhrazeno terénnímu cvičení branné zdatnosti, které absolvovali téměř bez výjimky všichni srdnatí bryologové a lichenologové oběho pohlaví a všech národností. Závěru společného cvičení se zúčastnila i Policie ČR, jejíž příslušníci se výborně osvědčili při simulovaném hledání ztraceného účastníka v divokých lesích Chlumské pahorkatiny. Odpoledne následoval hromadný přesun do malebného údolí řeky Dračice, ve kterém si spokojení bryologové a lichenologové důkladně zařádili a zaplnili své pytlíčky a filmová políčka cenným materiálem. Neděle pak proběhla již tradičně ve znamení hromadného úklidu, srdceryvného loučení a odjezdu. Skupinka bryologů stihla ještě velebupěšně probádat rašeliniště Pelé. Dá se předpokládat, že toto událostmi bohaté setkání se zapíše do zlatého fondu bryolichenologických dnů.

P. Uhlík

Ve spolupráci s organizací Natura Dobré se 20.4.2002 konala **lichenologická exkurze do PR Peklo** u Nového Města n. Met. Trasou provedl vedoucí exkurze Josef Halda z OMOH v Rychnově n. Kn., počet účastníků 15.

Ve dnech 19.-23.8.2002 se v Lednici uskuteční **Sjezd České botanické společnosti** u příležitosti 90 let jejího založení. Jednání bryologicko-lichenologické sekce, jehož garantem je prof. J. Váňa, je na programu v úterý 20.8. od 14 hodin.

14.9.2002 Vás zve vedoucí exkurze Mgr. Pavel Hájek z Univerzity Hradec Králové na **bryologickou exkurzi do Novohradeckých lesů**.

Noví členové

Aleš Müller, Masarykovo nám. 19, 294 21 Bělá pod Bezdězem
Mgr. Ivana Strnadová, Kapitána Nálepky 2236, 440 01 Louny

Změny adresy

Svatava Kubešová, Poslušného 7, 628 00 Brno – Líšeň
Marcela Světlíková – nyní: Marcela Jaworská, Kapitána Stránského 1001/9, 198 00 Praha 9 -
Černý most; e-mail: Marcela.Jaworska@seznam.cz
Hana Havlicová – nyní: Hana Matějková, Slovanská 95, 326 00 Plzeň

Ke změně jména gratulujeme!!!

ODEŠLI

PAMÁTCE PANA ZDENĚKA PILOUSE (1912 – 2000)

Dne 23. prosince roku 2000, krátce po svých 88. narozeninách (5.11.1912 v Březových Horách u Příbrami) zemřel pan Zdeněk Pilous, jedna z nejvýraznějších postav české a slovenské bryologie vůbec. Jako by s odcházejícím Milénem symbolicky skončila i jedna etapa poznávání mechorostů.

V devadesátých letech se studiu mechorostů začalo věnovat nezvykle mnoho mladých studentů. Pro většinu z nich byl a zůstával Zdeněk Pilous jen legendou s pověstí nesmírně pracovitého člověka, který se mechy obklopil a jejich studiu zasvětil celý svůj život. Příležitosti k osobnímu setkání s ním byly velmi vzácné. Stále se objevovaly nové články nejen v Bryonoe, ale i v dalších botanických časopisech a skrze písemnou korespondenci pan Pilous s většinou svých kolegů stále komunikoval.

Co pro nás, mladou generaci, dnes Zdeněk Pilous znamená? Vlastně na něj vzpomínáme téměř na každém terénním výjezdu. Hostinné... kdykoli projíždíme při cestě do Krkonoš. „Sbírejte bohatě a čistě...“ kdykoli podlehneme touze sbírat a sbírat pro krásu mechů a bohatost naleziště.

Naše mechy. Ilustrovaný klíč k určování mechů československých (1948); Klíč k určování mechorostů ČSR spolu s J. Dudou (1960); Mechy rašelínkovité (1972) jako první díl Flóry ČSSR, série C. To jsou jen vrcholky ledovce, díla v Čechách dodnes nepřekonaná, doposud jediné existující souborné určovací pomůcky v českém jazyce. Znají je nejen všichni studenti bryologie, ale také většina českých a slovenských botaniků. Ačkoli nomenklatura se od doby vydání těchto knih vyvíjela mílovými kroky, stále zůstávají pro začátečníky nejdostupnějšími a základními díly. Dvoudílná flóra československých mechů byla připravena v rukopisu.

Mnoho dalších prací floristických i taxonomických vzniklo na základě bohatých terénních zkušeností zejména z většiny pohoří Slovenska, z Krkonoš a Brd. V odkazu najdeme také články popularizační v časopisech Naší přírodou a Chvilky v přírodě.

Postupné vydávání čtyř exsikátových sbírek umožnilo Z. Pilousovi udržování kontaktů se zahraničními bryology a pracovišti. V současnosti v Čechách však již není podobná sbírka vydávána. Pracnost tohoto počínu při technice, která byla před nástupem počítačů k dispozici, si málokdo dnes dovede představit. Na druhé straně, v dnešní době vnímáme také zvýšené riziko vysbírání vzácných druhů. Je dost možné, že tyto unikátní sbírky tak zůstanou posledními svého rozsahu u nás.